ภาคผนวก
องค์การแรงงานระหว่างประเทศ
(International Labour Organization)

สรุปสาระสำคัญ

อนุสัญญาฉบับที่ 87, 97, 135, 151, และ 154

อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน

สรุปสาระสำคัญ

ส่วนที่ 1 เสรีภาพในการสมาคม

มาตรา 1 สมาชิกแต่ละประเทศขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งอนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับจักต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติต่อไปนี้

มาตรา 2 ลูกจ้างและนายจ้าง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างใด ๆ ทั้งสิ้น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในองค์การใด ๆ ที่ตนคัดเลือกโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการอนุญาตล่วงหน้า แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับขององค์การดังกล่าว

มาตรา 3 1. องค์การนายจ้างและลูกจ้างมีสิทธิที่จะยกร่างธรรมนูญ และกฎข้อบังคับของตน มีสิทธิที่จะคัดเลือกผู้แทนของตนได้อย่างเสรีเต็มที่ มีสิทธิในการจัดการบริหารงานและกิจกรรมของตน และมีสิทธิที่จะกำหนดโครงการต่าง ๆ ของตนด้วย

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องละเว้นจากการเข้าแทรกแซงทุกรูปแบบซึ่งจะเป็นการจำกัดสิทธิดังกล่าว หรือเป็นการขัดขวางการใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

มาตรา 4 องค์การนายจ้างและลูกจ้างย่อมจะไม่ถูกยุบหรือถูกสั่งยกเลิก โดยอำนาจของฝ่ายบริหาร

มาตรา 5 องค์การนายจ้างและลูกจ้างย่อมมีสิทธิที่จะก่อตั้ง รวมทั้งเข้าร่วมในสหพันธ์ และสมาพันธ์ได้ และองค์กร สหพันธ์หรือสมาพันธ์ดังกล่าวมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในองค์การนายจ้างและลูกจ้างระหว่างประเทศได้

มาตรา 6 บทบัญญัติของมาตรา 2,3 และ 4 ข้างต้นให้ใช้กับสหพันธ์ และสมาพันธ์ขององค์การนายจ้างและลูกจ้างด้วย

มาตรา 7 การได้มาซึ่งลักษณะทางกฎหมายขององค์การนายจ้างและลูกจ้างสหพันธ์และสมาพันธ์ จะต้องไม่ทำให้เกิดเงื่อนไขซึ่งมีลักษณะจะจำกัดการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา 2,3 และ 4 นี้

มาตรา 8 1. ในการใช้สิทธิตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ นายจ้างและลูกจ้างและองค์การนายจ้างและลูกจ้าง เช่นเดียวกับบุคคล หรือกลุ่มรวมตัวอื่น ๆ จะต้องเคารพต่อกฎหมายของประเทศ

2. กฎหมายของประเทศจะต้องไม่มีผลกระทบกระเทือน หรือนำไปใช้ให้เกิดผลเสียหายต่อการคุ้มครองที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

มาตรา 9 1. ขอบเขตการคุ้มครองที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เมื่อนำมาใช้บังคับกับทหารและตำรวจ จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของประเทศ

2. ตามหลักการที่กำหนดไว้ในข้อที่ 8 ของมาตรา 19 แห่งธรรมนูญองค์การแรงงานระหว่างประเทศ การให้สัตยาบันอนุสัญญานี้โดยประเทศสมาชิกจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อกฎหมาย คำชี้ขาด ธรรมเนียม หรือข้อตกลงที่มีอยู่ โดยรวมถึงบุคคลที่เป็นสมาชิกในหน่วยทหารหรือตำรวจ ซึ่งได้รับสิทธิการคุ้มครองอยู่ภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้ด้วย

มาตรา 10 ในอนุสัญญานี้ คำว่า "องค์การ" หมายถึง องค์การนายจ้างหรือลูกจ้างที่ส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของนายจ้างหรือลูกจ้าง

ส่วนที่ 2 การคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน

มาตรา 11 สมาชิกแต่ละประเทศขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งอนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ ควรจะกำหนดมาตราที่จำเป็นและเหมาะสมทุกอย่างเพื่อให้แน่ใจว่านายจ้างและลูกจ้างสามารถใช้สิทธิในการรวมตัวกันได้อย่างเสรี

อนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยการปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับสิทธิในการรวมตัวกันและในการเจรจาต่อรองกัน

สรุปสาระสำคัญ

มาตรา 1 1. ลูกจ้างจะต้องได้รับความคุ้มครองอย่างพอเพียงต่อการกระทำใด ๆ ที่เป็นปรปักษ์ต่อการรวมตัวกันของลูกจ้างในเรื่องเกี่ยวกับการว่าจ้าง

2. การคุ้มครองดังกล่าวจะนำมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการกระทำที่คาดว่าจะทำให้

ก. การว่าจ้างลูกจ้างขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่า เขาจะต้องไม่เข้าร่วมในสหภาพหรือจะต้องสละสมาชิกภาพออกจากสหภาพแรงงาน

ข. เป็นสาเหตุให้มีการไล่ออก หรือมิฉะนั้นก็ให้ความไม่เป็นธรรมต่อลูกจ้าง เนื่องจากเหตุผลว่าเป็นสมาชิกสหภาพหรือเนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมของสหภาพนอกเวลาทำงาน หรือในระหว่างเวลาทำงานได้รับความยินยอมจากนายจ้าง

มาตรา 2. 1. องค์การนายจ้างและลูกจ้าง จะได้รับความคุ้มครองอย่างพอเพียงต่อการกระทำใด ๆ อันเป็นการแทรกแซงซึ่งกันและกัน หรือเป็นการแทรกแซงโดยผู้แทนหรือสมาชิกด้วยกันในด้านการจัดตั้ง การดำเนินงานหรือการบริหารงาน

2. โดยเฉพาะการกระทำใด ๆ อันจะเป็นการส่งเสริมการก่อตั้งองค์การลูกจ้างให้อยู่ภายใต้อำนาจขององค์การนายจ้าง หรือการกระทำเพื่อสนับสนุนองค์การลูกจ้างโดยทางการเงินหรือวิธีการอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์การลูกจ้างนั้น ๆ อยู่ภายใต้การควบคุมของนายจ้างหรือองค์การนายจ้าง การกระทำเช่นนี้ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่แทรกแซงภายใต้ความหมายของมาตรานี้

มาตรา 3 จัดให้มีกลไกที่เหมาะสมต่อสภาพของประเทศเท่าที่จำเป็น โดยมีจุดประสงค์เพื่อกีดกันสิทธิในการรวมตัวกันตามความที่กำหนดในมาตราก่อน

มาตรา 4 มาตรการที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศ ควรได้รับการกำหนดขึ้นเท่าที่จำเป็นเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาและการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในด้านการเจรจาด้วยวิธีสมัครใจระหว่างนายจ้างหรือองค์การ

นายจ้างและลูกจ้าง ในเรื่องเงื่อนไขและสภาพการว่าจ้างโดยวิธีการตกลงร่วมกัน

มาตรา 5 1. ขอบเขตความคุ้มครองซึ่งกำหนดอยู่ในอนุสัญญาฉบับนี้ เมื่อนำมาใช้บังคับกับทหารและตำรวจจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับของประเทศ

2. ตามหลักการที่กำหนดไว้ในข้อที่ 8 ของมาตรา 19 แห่งธรรมนูญองค์การแรงงานระหว่างประเทศ การให้สัตยาบันอนุสัญญานี้โดยประเทศสมาชิกจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อกฎหมาย คำชี้ขาด ธรรมเนียม หรือข้อตกลงที่มีอยู่ โดยรวมถึงบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในหน่วยทหารหรือตำรวจซึ่งได้รับสิทธิการคุ้มครองตามอนุสัญญาฉบับนี้ด้วย

มาตรา 6 อนุสัญญานี้ไม่นำมาใช้ปฏิบัติกับข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับว่าจ้างจากรัฐบาลทั้งไม่ถือว่าอนุสัญญานี้สร้างความไม่เป็นธรรมต่อสิทธิและสถานภาพของพวกเขา

อนุสัญญาฉบับที่ 135 ว่าด้วยการคุ้มครอง และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้แทนของคนงานในสถานประกอบการ

สรุปสาระสำคัญ

1. ผู้แทนลูกจ้างในสถานประกอบการจะต้องได้รับการคุ้มครองจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงการให้ออกจากงานอันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนลูกจ้างคนงาน หรือเนื่องจากเข้าร่วมในกิจการของสหภาพแรงงาน อันเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นไปตามข้อตกลงของการเจรจาต่อรองร่วม หรือตามเงื่อนไขข้อตกลงร่วมอื่น ๆ

2. การให้ความสะดวกแก่ผู้แทนลูกจ้างคนงานนั้น จะต้องคำนึงถึงลักษณะของระบบแรงงานสัมพันธ์ของประเทศ รวมทั้งความต้องการ ขนาด และความสามารถของสถานประกอบการ และต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของสถานประกอบการด้วย

3. ความหมายของ "ผู้แทนคนงาน" ให้เป็นไปตามนิยามที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อปฏิบัติของแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็น

ก. ผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับแต่งตั้งโดยสหภาพแรงงาน หรือ

ข. ผู้แทนซึ่งลูกจ้างคนงานในสถานประกอบการได้เลือกให้เป็นตัวแทนโดยเสรีตามกฎหมาย หรือระเบียบปฏิบัติภายในประเทศ หรือตามข้อตกลงของการเจรจาต่อรองร่วม และการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไม่อยู่ในขอบข่ายแห่งการสงวนอำนาจของสหภาพแรงงานในประเทศนั้น

4. กฎหมาย ข้อบังคับ ข้อตกลงของการเจรจาต่อรองร่วม คำวินิจฉัยชี้ขาด หรือคำพิพากษาของศาล อาจใช้เป็นเครื่องกำหนดประเภทของผู้แทนลูกจ้างคนงาน ซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง และได้รับความสะดวกตามอนุสัญญานี้

5. ในกรณีมีตัวแทนทั้งของสหภาพแรงงาน และตัวแทนที่ได้รับเลือกตั้งโดยลูกจ้างคนงานในสถานประกอบการ จะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อกันไม่ให้ตัวแทนลูกจ้างที่ได้รับเลือกโดยเสรีนั้น ดำเนินการไปในทางที่จะลดความสำคัญของสหภาพแรงงานหรือผู้แทนของสหภาพแรงงาน และควรวางมาตรการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้แทนของลูกจ้างคนงานกับผู้แทนของสหภาพแรงงาน

อนุสัญญาฉบับที่ 151 การคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกันและระเบียบวิธีในการกำหนดสภาพการว่าจ้างในหน่วยงานของรัฐ

สาระสำคัญ

1. อนุสัญญานี้ใช้บังคับกับบุคคลทุกคนที่ได้รับการว่าจ้างจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองที่ดีกว่าจากบทบัญญัติของอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศอื่น ๆ และหากจะนำอนุสัญญานี้มาใช้บังคับกับทหารและตำรวจ หรือใช้กับบุคคลซึ่งเป็นลูกจ้างในระดับสูง ซึ่งโดยทั่วไปทำหน้าที่อันถือว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรืองานด้านบริหาร หรือลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่ที่มีลักษณะเป็นความลับ จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของประเทศ

2. ในอนุสัญญานี้ คำว่า "องค์การลูกจ้างของรัฐ" หมายถึงองค์การใด ๆ ซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและส่งเสริมผลประโยชน์ของลูกจ้างแห่งรัฐ

3. องค์การลูกจ้างของรัฐ จะต้องเป็นอิสระอย่างเด็ดขาดจากหน่วยงานของรัฐ และได้รับการคุ้มครองอย่างพอเพียงต่อการกระทำใด ๆ อันเป็นการแทรกแซงหรือเป็นปรปักษ์ต่อการจัดตั้งการดำเนินงาน หรือการบริหารงาน จากหน่วยงานของรัฐ

4. ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้แทนขององค์การลูกจ้างของรัฐตามความเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทั้งในและ

นอกเวลาทำงาน แต่การให้สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร หรือบริการของหน่วยงานนั้น ๆ

5. วางมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศเพื่อใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ด้านกลไกในการเจรจาเรื่องเงื่อนไขและสภาพการจ้างงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับองค์การลูกจ้างของรัฐ หรือวิธีการอื่น ๆ ที่จะอนุมัติให้ผู้แทนลูกจ้างของรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องเหล่านี้

6. ในกรณีการยุติข้อพิพาท ควรจะดำเนินการโดยให้มีการเจรจาระหว่างคู่กรณีหรือโดยผ่านกลไกอิสระและเป็นธรรม เช่น การประนีประนอม การไกล่เกลี่ย และการชี้ขาด

7. ลูกจ้างของรัฐจะต้องมีสิทธิของพลเมือง และสิทธิทางการเมืองเหมือนเช่นคนงานอื่น ๆ

อนุสัญญาฉบับที่ 154 และข้อแนะฉบับที่ 163 ว่าด้วยการส่งเสริมการเจรจาต่อรองร่วม

สาระสำคัญ

อนุสัญญาและข้อแนะฉบับนี้มีขอบเขตบังคับใช้ในทุกสาขาเศรษฐกิจ และหากนำไปใช้บังคับกับหน่วยงานราชการ ทหาร ตำรวจ จะต้องกำหนดโดยกฎหมาย หรือข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติของประเทศ

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญากำหนดขึ้น เพื่อให้การร่วมเจรจาต่อรองเป็นเครื่องกำหนดสภาพการทำงาน เงื่อนไขการจ้างงานและกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและคนงานหรือระหว่างองค์การตัวแทนของทั้งสองฝ่าย

สำหรับการกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการเจรจาต่อรองร่วม เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดมาตรการดังกล่าวจะต้องปรึกษาหารือ และตกลงกับองค์การนายจ้างและคนงานด้วย นอกจากนี้มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้น ต้องไม่ก่อหรือนำมาใช้เพื่อขัดขวางเสรีภาพของการเจรจาต่อรองร่วม

สำหรับข้อเสนอแนะได้กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมว่านายจ้าง และคนงานคู่กรณีควรได้รับการยอมรับในฐานะเป็นตัวแทนของนายจ้าง หรือของคนงานในการเจรจาต่อรอง และแต่ละฝ่ายควรได้รับการฝึกอบรมที่พอเพียง โดยรัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ด้วย นอกจากนั้นทั้งฝ่ายนายจ้างและคนงานควรได้รับข้อมูลที่ถูกต้องอันเป็นประโยชน์ในการเจรจาต่อรอง

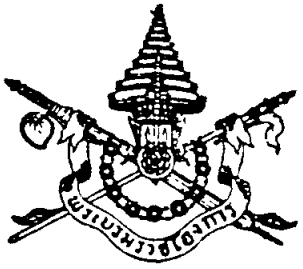

พระราชบัญญัติ
พนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
พ.ศ. 2534

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2534
เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า

(1) องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายที่จัดตั้ง องค์การของรัฐบาล หรือกิจการของรัฐตามกฎหมายที่จัดตั้งนั้น และหมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ

(2) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า และหรือรัฐวิสาหกิจ ตาม (1) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจแต่ไม่หมายความรวมถึงฝ่ายบริหาร

"ฝ่ายบริหาร" หมายความว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจตั้งแต่ระดับหัวหน้ากองหรือเทียบเท่าขึ้นไป และหมายความรวมถึงผู้อำนวยการ ผู้ว่าการ กรรมการผู้จัดการใหญ่ กรรมการผู้จัดการ และผู้จัดการด้วย

"สิทธิประโยชน์" หมายความว่า สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการของพนักงาน

"นัดหยุดงาน" หมายความว่า การที่พนักงานร่วมกันไม่ทำงานหรือร่วมกันเฉื่อยงาน ถ่วงงาน หรือกระทำโดยวิธีใด ๆ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจต้องหยุดชะงักหรือช้าลง เป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่รัฐวิสาหกิจหรือประชาชน

"สมาคม" หมายความว่า สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

"นายทะเบียน" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 1
คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์" ประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมแรงงาน เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารห้าคน ผู้แทนพนักงานห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิห้าคน และให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์เป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้นายกของสมาคมคัดเลือกกันเอง และเสนอรายชื่อให้รัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้ง

มาตรา 7 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองคราวติดต่อกัน

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 7 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) รัฐมนตรีให้ออกเพราะมีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามหรือมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 9 ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบตามวาระแล้วแต่ยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดมาตรฐานของสิทธิประโยชน์

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ในเรื่องสิทธิประโยชน์ของพนักงานตามมาตรา 18 วรรคสอง

(3) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา 18 วรรคสี่ และมาตรา 41

(4) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องของพนักงานตามมาตรา 20

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรฐานของสิทธิประโยชน์ตาม (1) เมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับแก่รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง

การพิจารณาตาม (2) ให้คำนึงถึงมาตรฐานของสิทธิประโยชน์ตาม (1)

มาตรา 12 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ

ให้นำมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 13 ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้กรรมการหรืออนุกรรมการมีอำนาจเรียกบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือสอบถาม หรือให้ส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ

ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ชี้แจงข้อเท็จจริง ตอบหนังสือสอบถามหรือส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กรรมการหรืออนุกรรมการ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด 2
คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์

มาตรา 14 ให้มีคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ขึ้นในรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ประกอบด้วย กรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้นคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแห่งนั้นกำหนดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนฝ่ายบริหารซึ่งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแต่งตั้งจากฝ่ายบริหาร

ของรัฐวิสาหกิจซึ่งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแต่งตั้งจากฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจนั้นตามจำนวนที่คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน และผู้แทนของสมาคมในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสมาคมได้เลือกจากสมาชิกมีจำนวนเท่ากับจำนวนผู้แทนฝ่ายบริหารเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีสมาคมในรัฐวิสาหกิจใด หรือในระหว่างที่สมาคมต้องเลิกไปตามมาตรา 39 ให้คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นแต่งตั้งพนักงานจำนวนเท่ากับจำนวนผู้แทนฝ่ายบริหารเข้าร่วมเป็นกรรมการ

มาตรา 15 กรรมการกิจการสัมพันธ์อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราวติดต่อกัน

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 15 กรรมการกิจการสัมพันธ์พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(4) พ้นจากการเป็นฝ่ายบริหาร สมาชิกของสมาคมหรือพนักงาน

(5) พ้นจากการเป็นผู้แทนของฝ่ายบริหาร ผู้แทนของสมาคม หรือผู้แทนพนักงาน แล้วแต่กรณี

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

เมื่อกรรมการกิจการสัมพันธ์พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการแต่งตั้งกรรมการกิจการสัมพันธ์แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง หรือเมื่อกรรมการกิจการสัมพันธ์ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามร้องขอ

มาตรา 18 ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ปรึกษาหารือเพื่อเสนอให้คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจัดให้มีหรือปรับปรุงระเบียบข้อบังคับในการทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหารและพนักงาน

(2) พิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานหรือของสมาคมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจนั้น

(3) พิจารณาข้อเสนอของสมาคมเพื่อปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของพนักงาน

ในการพิจารณาข้อเสนอตาม (3) ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์คำนึงถึงฐานะความรับผิดชอบ และความสามารถของรัฐวิสาหกิจตลอดจนผลกระทบต่อการบริการประชาชน และถ้าข้อเสนอนั้นเกี่ยวกับการเงิน ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เสนอผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานตาม (2) หรือข้อเสนอของสมาคมตาม (3) ต่อผู้บังคับบัญชาของรัฐวิสาหกิจและกระทรวงเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการต่อไป

ผู้ร้องหรือสมาคมซึ่งไม่พอใจผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ตาม (2) หรือข้อเสนอเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์อันไม่เกี่ยวกับการเงินตาม (3) ของคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบผลการพิจารณา

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์และแจ้งผลให้ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยชี้ขาดหรือการให้ หรือการไม่ให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ให้ฝ่ายบริหารและพนักงานปฏิบัติตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

พนักงานหรือสมาคมจะยื่นคำร้องทุกข์หรือข้อเสนอที่ได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดแล้วในปีงบประมาณเดียวกันนั้นอีกไม่ได้

มาตรา 19 ไม่ว่าในกรณีใดห้ามมิให้พนักงานนัดหยุดงานหรือดำเนินการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการนัดหยุดงาน

มาตรา 20 ห้ามมิให้ฝ่ายบริหารเลิกจ้าง หรือโยกย้ายพนักงานเพราะเหตุที่พนักงานได้ดำเนินการขอจัดตั้งสมาคม หรือเข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการสมาคม กรรมการกิจการสัมพันธ์ หรือกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ หรือดำเนินการฟ้องร้อง เป็นพยาน หรือให้หลักฐาน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ นายทะเบียน หรือคณะกรรมการ เว้นแต่เป็นการฟ้องร้องเท็จ เป็นพยานเท็จ หรือให้หลักฐานเท็จ

พนักงานผู้ได้รับความเสียหายตามวรรคหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเสียหาย

ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดและออกคำสั่งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง และให้ฝ่ายบริหารและพนักงานปฏิบัติตามคำชี้ขาดต่อไป

หมวด 3
สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 21 สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีขึ้นได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และมีวัตถุที่ประสงค์เพื่อ

(1) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหาร และระหว่างพนักงานด้วยกัน

(2) พิจารณาช่วยเหลือพนักงานตามคำร้องทุกข์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์

(3) พิทักษ์และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของพนักงาน

ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจได้เพียงสมาคมเดียว

มาตรา 22 สมาคมต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบของพนักงานทั้งหมดมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เมื่อได้จดทะเบียนแล้วให้สมาคมเป็นนิติบุคคล

มาตรา 23 ผู้มีสิทธิจัดตั้งสมาคมต้องเป็นพนักงานในรัฐวิสาหกิจเดียวกัน บรรลุนิติภาวะ และมีสัญชาติไทย

มาตรา 24 การขอจดทะเบียนสมาคม ให้พนักงานผู้มีสิทธิจัดตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนเป็นผู้เริ่มก่อการ ยื่นคำขอเป็นหนังสือตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดต่อนายทะเบียน พร้อมด้วยร่างข้อบังคับของสมาคมอย่างน้อยสามฉบับ และบัญชีรายชื่อและลายมือชื่อของผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพนักงานทั้งหมด

เมื่อนายทะเบียนรับคำขอจดทะเบียนสมาคมแล้ว ให้นายทะเบียนปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ สถานที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจของพนักงานผู้เริ่มก่อการนั้น เพื่อให้พนักงานทั้งหมดทราบ

มาตรา 25 ข้อบังคับของสมาคมต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

(1) ชื่อ ซึ่งต้องมีคำว่า "สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ" กำกับไว้หน้าชื่อนั้นด้วย

(2) วัตถุที่ประสงค์

(3) ที่ตั้งสำนักงาน

(4) วิธีรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพ

(5) อัตราเงินค่าสมัครและค่าบำรุงและวิธีการชำระเงิน

(6) ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

(7) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการ การใช้จ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินอื่น ตลอดจนการทำบัญชีและการตรวจบัญชี

(8) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(9) ข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวนกรรมการสมาคม ซึ่งอย่างมากต้องไม่เกินสามสิบคน การเลือกตั้งกรรมการสมาคม วาระของการเป็นกรรมการสมาคม ซึ่งจะกำหนดให้นายกสมาคมอยู่ในตำแหน่งเกินสองคราวติดต่อกันไม่ได้ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสมาคมและการประชุมของคณะกรรมการสมาคม

มาตรา 26 เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนสมาคมและตรวจสอบแล้วเห็นว่าวัตถุที่ประสงค์ถูกต้องตามขอบเขตของมาตรา 21 และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้ยื่นคำขอมีคุณสมบัติถูกต้องตามมาตรา 23 คำขอดังกล่าวมีข้อความตลอดจนเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา 24 และข้อบังคับถูกต้องตาม มาตรา 25 มีลายมือชื่อผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบของพนักงานทั้งหมด และยังไม่มีการจดทะเบียนสมาคมขึ้นในรัฐวิสาหกิจนั้น ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนสมาคมแก่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนดังกล่าวทันที

คำขอจดทะเบียนรายใดมีข้อความตลอดจนเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนถูกต้องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมไม่ถึงร้อยละสามสิบของพนักงานทั้งหมดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนรายดังกล่าวดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ทราบถ้าผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนไม่ดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลานั้น ให้ถือว่าคำขอจดทะเบียนสมาคมรายดังกล่าวเป็นอันตกไป

กรณีมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนสมาคมเกินกว่าหนึ่งราย หากคำขอจดทะเบียนรายใดมีข้อความและเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องตลอดจนมีจำนวนผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมถึงร้อยละสามสิบของพนักงานทั้งหมดตามวรรคหนึ่งเป็นลำดับแรก ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนรายนั้นก่อน ถ้ามีคำขอจดทะเบียนสมาคมที่มีเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องตลอดจนมีผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมถึงร้อยละสามสิบของพนักงานทั้งหมดตามวรรคหนึ่งพร้อมกันตั้งแต่สองรายขึ้นไป ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน

แต่ละรายมาร่วมพิจารณาทำความตกลงเพื่อรวมคำขอจดทะเบียนนั้น ๆ ให้เป็นคำขอเดียวกัน ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้รับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียน รายที่มีจำนวนรายชื่อผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสมาคมมากที่สุด

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อรัฐมนตรีโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา 27 ให้นายทะเบียนประกาศการจดทะเบียนสมาคมในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 28 ให้ผู้เริ่มก่อการจัดตั้งสมาคม จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่จดทะเบียน เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสมาคมและมอบหมายการทั้งปวงให้แก่คณะกรรมการสมาคม และอนุมัติร่างข้อบังคับที่ได้ยื่นแก่นายทะเบียนตามมาตรา 26

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้เลือกตั้งคณะกรรมการสมาคม และอนุมัติร่างข้อบังคับแล้ว ให้นำสำเนาข้อบังคับและรายชื่อ ที่อยู่ อาชีพหรือวิชาชีพของกรรมการสมาคมไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ที่ประชุมให้ลงมติ

การประชุมใหญ่ไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้กระทำได้เฉพาะในวันที่เป็นวันหยุดราชการหรือวันหยุดตามประเพณี

มาตรา 29 การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสมาคมและการเปลี่ยนแปลงกรรมการสมาคมจะกระทำได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่ และต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติ

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับและการเปลี่ยนแปลงกรรมการสมาคมตามวรรคหนึ่งจะมีผลใช้บังคับต่อเมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนแล้ว

ให้นำมาตรา 26 มาใช้บังคับแก่การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยอนุโลม

มาตรา 30 ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสมาคมในรัฐวิสาหกิจใด จะต้องเป็นพนักงานในรัฐวิสาหกิจนั้น และต้องไม่เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานใด ๆ

มาตรา 31 สมาชิกของสมาคมมีสิทธิขอตรวจสอบทะเบียนสมาชิก เอกสารหรือบัญชี เพื่อทราบการดำเนินกิจการของสมาคมได้ในเวลาเปิดทำการ

ในการขอตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของสมาคมต้องให้ความสะดวกตามสมควร

มาตรา 32 สมาชิกภาพของสมาชิกสมาคมสิ้นสุดลงเมื่อ ตาย ลาออก ที่ประชุมใหญ่ให้ออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 30 หรือมีเหตุอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของสมาคม

มาตรา 33 เพื่อประโยชน์ของสมาชิกของสมาคม ให้สมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ยื่นข้อเสนอต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์แทนสมาชิก

(2) ยื่นคำร้องทุกข์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์แทนสมาชิก

(3) ตั้งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์

(4) จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือจัดสรรเงินหรือทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ ตามที่ที่ประชุมใหญ่เห็นสมควร

(5) เรียกเก็บเงินค่าสมัครเป็นสมาชิกและเงินค่าบำรุงตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับของสมาคม

(6) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุที่ประสงค์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21

มาตรา 34 ให้สมาคมมีคณะกรรมการสมาคมเป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการสมาคมจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำแทนก็ได้

คณะกรรมการสมาคมอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสมาคมเพื่อปฏิบัติงานตามที่มอบหมายได้

มาตรา 35 ผู้ซึ่งจะได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งเป็นกรรมการสมาคมหรืออนุกรรมการสมาคมตามมาตรา 34 ต้องเป็นสมาชิกของสมาคมนั้น และไม่เป็นผู้ซึ่งนายทะเบียนสั่งให้ออกจากตำแหน่งกรรมการสมาคม ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งให้ออกจากตำแหน่ง

มาตรา 36 สมาคมจะกระทำการดังต่อไปนี้ได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่

(1) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

(2) เลือกตั้งกรรมการสมาคม เลือกตั้งผู้สอบบัญชี รับรองงบดุล รายงานประจำปี และงบประมาณ

(3) จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือจัดสรรเงินหรือทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์

(4) รับเงินช่วยเหลือจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(5) เลิกสมาคม

มาตรา 37 สมาคมต้องจัดให้มีทะเบียนสมาชิกตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดและเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ในเวลาทำการ

ให้สมาคมประกาศวันและเวลาเปิดทำการไว้ที่สำนักงาน

มาตรา 38 ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสำนักงานของสมาคมในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบกิจการของสมาคม

(2) สั่งให้กรรมการสมาคม อนุกรรมการสมาคม และเจ้าหน้าที่ของสมาคมส่งหรือแสดงเอกสารหรือบัญชีของสมาคมเพื่อประกอบการพิจารณากรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น

(3) สอบถามบุคคลใน (2) หรือเรียกบุคคลดังกล่าวมาเพื่อสอบถามหรือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของสมาคม

มาตรา 39 สมาคมย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมกำหนดให้เลิกในกรณีใด เมื่อมีกรณีนั้น

(2) เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิก

(3) เมื่อมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่าร้อยละสามสิบของจำนวนพนักงานทั้งหมด

(4) เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกเนื่องจากสมาคมกระทำการอันเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นภัยต่อเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

(5) เมื่อล้มละลาย

มาตรา 40 นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้กรรมการสมาคมผู้ใดผู้หนึ่ง หรือคณะกรรมการสมาคมออกจากตำแหน่งได้ เมื่อปรากฏว่า

(1) กระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

(2) ดำเนินกิจการไม่ถูกต้องตามวัตถุที่ประสงค์ของสมาคมอันเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยแก่เศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ หรือ

(3) ให้หรือยินยอมให้ผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งมิใช่กรรมการสมาคมเป็นผู้ดำเนินกิจการของสมาคม

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือและแจ้งให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องและสมาคมทราบโดยมิชักช้า

เมื่อนายทะเบียนสั่งให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรานี้แล้ว ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของพนักงานซึ่งเป็นกรรมการนั้นเพื่อดำเนินการลงโทษทางวินัยต่อไป

มาตรา 41 ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากตำแหน่งกรรมการสมาคมตามมาตรา 40 มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา 42 สมาคมต้องจัดให้มีการตรวจสอบบัญชี และต้องเสนองบดุลพร้อมด้วยรายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีต่อที่ประชุมใหญ่

เมื่อที่ประชุมใหญ่รับรองงบดุลและรายงานการสอบบัญชีแล้ว ให้ส่งสำเนาหนึ่งชุดให้แก่นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่มีมติรับรอง

หมวด 4
สำนักงานคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

มาตรา 43 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ขึ้นในกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้

(2) เก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของพนักงาน

(3) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ

(4) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

หมวด 5
บทกำหนดโทษ

มาตรา 44 ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวก ขัดขวาง ไม่ตอบหนังสือสอบถาม ไม่ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่ส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กรรมการหรืออนุกรรมการตามมาตรา 13 หรือนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตามมาตรา 38 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 45 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 19 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดยุยงส่งเสริมหรือสนับสนุนการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 46 ผู้ใดดำเนินกิจการใด ๆ ในรัฐวิสาหกิจในลักษณะหรือทำนองเดียวกันกับสมาคมโดยยังไม่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 47 ผู้เริ่มก่อการจัดตั้งสมาคมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 28 หรือกรรมการสมาคมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 29 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าสิบบาทตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา 48 สมาคมใดรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกโดยฝ่าฝืนมาตรา 30 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา 49 สมาคมใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 หรือมาตรา 42 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

กรรมการสมาคมผู้ใดรู้เห็นเป็นใจให้สมาคมกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 หรือมาตรา 42 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 50 ผู้ใดใช้ชื่อมีอักษรไทยประกอบว่า "สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ" หรืออักษรต่างประเทศซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกันประกอบในป้ายชื่อ ดวงตรา จดหมาย ใบแจ้งความหรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับกิจการธุรกิจโดยมิได้เป็นสมาคม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และปรับอีกเป็นรายวันไม่เกินวันละห้าสิบบาท จนกว่าจะเลิกใช้

มาตรา 51 เมื่อสมาคมได้เลิกตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการหรืออนุกรรมการ

สมาคมผู้ใดขัดขวางการดำเนินการของผู้ชำระบัญชี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 52 ผู้ใดยังคงดำเนินกิจการของสมาคมซึ่งได้เลิกไปแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การชำระบัญชีของสมาคม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา 53 ในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งสมาคมตามพระราชบัญญัตินี้ถึงห้าสมาคม ผู้แทนพนักงานตามมาตรา 6 ให้แต่งตั้งจากพนักงานที่รัฐมนตรีเห็นสมควร และให้พนักงานที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งกรรมการจนกว่าจะสามารถแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา 6 วรรคสองได้ ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่มีการจัดตั้งสมาคมตามพระราชบัญญัตินี้ถึงห้าสมาคม

มาตรา 54 บรรดาคำร้องกล่าวหา ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ข้อพิพาทแรงงานของฝ่ายบริหารหรือพนักงาน ซึ่งยังไม่ถึงที่สุดตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ยื่นคำร้องกล่าวหา ผู้แจ้งข้อเรียกร้อง หรือรัฐวิสาหกิจนั้นนำเรื่องเข้าสู่การชี้ขาดของคณะกรรมการภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง คำชี้ขาดของผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน หรือคำวินิจฉัย คำชี้ขาด หรือคำสั่งของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ที่ถึงที่สุดแล้วตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไป

มาตรา 55 บรรดาสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ ให้เป็นอันสิ้นสุดลง เว้นแต่การดำเนินการเพื่อการชำระบัญชี

เมื่อชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่สมาคมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ในรัฐวิสาหกิจนั้น ถ้าการโอนทรัพย์สินดังกล่าวไม่อาจกระทำให้แล้วเสร็จได้ภายในหนึ่งปีนับแต่เสร็จสิ้นการชำระบัญชี ให้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่นิติบุคคลอื่นตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสหภาพแรงงานนั้น ๆ ถ้าไม่มีข้อบังคับหรือในข้อบังคับมิได้ระบุให้โอนทรัพย์สินที่เหลือนั้นให้แก่นิติบุคคลใด ให้ดำเนินการโอนทรัพย์สินนั้นให้แก่สภากาชาดไทย

มาตรา 56 คณะกรรมการสหภาพแรงงานและคณะกรรมการลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ให้เป็นอันสิ้นสุดลง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐวิสาหกิจเป็นกิจการของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน และมีหลายรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินกิจการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแก่ประชาชน มีความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับรัฐตลอดจนการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ แตกต่างจากความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในกิจการของเอกชน สมควรมีกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานรัฐวิสาหกิจกับรัฐการจัดตั้งสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นข้อเสนอและข้อร้องทุกข์ องค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณาและชี้ขาดข้อเสนอเป็นการเฉพาะแตกต่างไปจากกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ที่บังคับใช้ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในองค์กรของเอกชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
แรงงานสัมพันธ์ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2534

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2534
เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(1) ราชการส่วนกลาง

(2) ราชการส่วนภูมิภาค

(3) ราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งราชการของกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

(4) กิจการรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

(5) กิจการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา"

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 95 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 95 ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานได้จะต้องเป็นลูกจ้างของนายจ้างคนเดียวกันกับผู้ขอจดทะเบียนสหภาพแรงงานหรือเป็นลูกจ้างซึ่งทำงานในกิจการประเภทเดียวกันกับผู้ขอจดทะเบียนสหภาพแรงงาน และมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป

ห้ามมิให้พนักงานและฝ่ายบริหารตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานตามวรรคหนึ่ง

ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการจ้าง การลดค่าจ้าง การเลิกจ้าง การให้บำเหน็จหรือการลงโทษ จะเป็นสมาชิกในสหภาพแรงงานที่ลูกจ้างอื่นได้จัดตั้งหรือเป็นสมาชิกอยู่ไม่ได้และลูกจ้างอื่นจะเป็นสมาชิกในสหภาพแรงงานที่ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาดังกล่าวได้จัดตั้งขึ้นหรือเป็นสมาชิกอยู่ไม่ได้"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ได้จัด วางระบบความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจไว้เป็นการเฉพาะ แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 สมควรแยกพนักงานรัฐวิสาหกิจออกจากพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาอยู่ในบังคับกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้